

GÖNÜL ZENGİNLİĞİNİN KAZANDIRDIKLARI TAMAHKARLIĞIN KAYBETTİRDİKLERİ

a. Gönül Zenginliğinin Hikmetleri ve Güzellikleri

لَهُ الْحَمْدُ كَمَا يَنْبَغِي لِجَلَالِ وَجْهِهِ وَلِعَظِيمِ سُلْطَانِهِ
الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْأَوْلِيَانِ
وَالْآخِرِينَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ وَمَنْ تَبِعَهُ
بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ أَمَّا بَعْدُ:
فَاعْلَمُوا أَيُّهَا الْإِخْوَانُ فَإِنَّ أَفْضَلَ الْحَدِيثِ كِتَابُ
اللَّهِ وَأَفْضَلَ الْهُدَى هَدَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَرَّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا وَكُلَّ مُحَدَّثَةٍ
بِدْعَةٌ وَكُلَّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلَّ ضَلَالَةٍ
وَصَاحِبُهَا فِي النَّارِ وَبِالسَّنَدِ الْمُتَّصِلِ إِلَى النَّبِيِّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ:

*Lehü'l-hamdü kemâ yenbeğî li-celâli vec-
hihî ve li-azîmi sultânih. Ve's-salâtü ve's-*

selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn Muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân. Fe-inne efdale'l-hadîsi kitâbu'l-lâh ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle mühdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sahibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l muttasılı ile'n-Nebiyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

الْغِنَى الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ وَإِيَّاكَ وَالطَّمَعُ
فَإِنَّهُ الْفَقْرُ الْحَاضِرُ

el-Gınâ el-ye'sü mimmâ fî eydi'n-nâsi ve iyyâke ve't-tamia fe-innehû el-fakrû'l-hâdır.¹

¹ Münâvî, Feyzu'l-Kadîr, IV, 414, r. 5813; Ali el-Muttakî, Kenzu'l-ummâl, III, 193, r. 6123. عَلَيْكَ بِالْإِيَّاسِ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ

وَإِيَّاكَ وَالطَّمَعُ فَإِنَّهُ الْفَقْرُ الْحَاضِرُ rivayeti ise şu kaynaklarda yer al-

maktadır. Bk. Hâkim, el-Müstedrek, IV, 362, r. 7928; Taberânî,

Çok aziz ve pek muhterem kardeşlerim!

Allahu Teâlâ hazretlerinin selamı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı dünyada âhîrette üzerinize olsun. Rabbimiz iki cihanın sadetine cümlenizi nail eylesin. Sözlerin en değerlisi, Allah'ın kelamı Kur'ân-ı Kerîm'dir. Yaratılmışların, beşerin en şerefli, kıymetli sözleri de Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in hadîs-i şerîfleridir. Onun için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinden bir miktar okumak istiyoruz.

Fakat bundan önce, boynumuzun borcu, şükran borcumuz, vazifemiz var; onları eda edelim. En büyük borcumuz, vazifemiz Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'edir. O bize Rabbimiz'in âlemlere rahmet olarak gönderdiği en büyük rehberdir, en büyük önderdir. Onun rûh-i pâkine hediye olsun

el-Mu'cemü'l-evsat, VII, 369, r. 7753; *Rûyânî*, *Müsned*, II, 504, r. 1538; *Deylemî*, *el-Firdevs*, III, 32, r. 4069; *Ebû Nuaym*, *Ma'rifetü's-sahâbe*, III, 1285, r. 3226; *el-İsfehânî*, *et-Terğîb*, I, 402, r. 701; *Münzirî*, *et-Terğîb ve't-terhîb*, IV, 123, r. 5074; *Münâvî*, *Feyzu'l-kadîr*, IV, 329, r. 5485; *Ali el-Muttakî*, *Kenzu'l-ummâl*, III, 396, r. 7581; XVI, 74, 130, r. 43987, 44156.

diye bir *Fâtîha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım ve onun mübarek âlinin, pâk ashabının cümle etbâının, ahbabının, sair enbiyâ ve mürselînin ve cümle evliyâullahın, Ümmet-i Muhammed'in mürşitleri ve mürebbîlerinin, sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin, şu beldeleri fethetmiş olan mübarek insanların, fatihlerin şehitlerin gazilerin, hayır hasenât sahiplerinin, şu caminin yapılmasına yardımcı olanların, bu caminin içinden güzerân etmiş, gelmiş geçmiş olanların; imamların, hatiplerin, vaizlerin, müezzinlerin, vazifelilerin, cemaatlerin, bu beldede medfun bulunan beldeyi fethetmiş olan büyüklerimizin, mü'minîn ve mü'minâtın ve hâsseten şu mecliste bulunan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının, ecdadının, dostlarının ruhlarına hediye olsun diye, biz yaşayan mü'minler de Rabbimizin rızasına uygun ömür sürelim, sonunda pişman olmayacak bir şekilde hayatımızı tertemiz geçirelim, Rabbimiz'in huzuruna O'nun sevdiği, razı olduğu kullar olarak yüzlerimiz ak, alınlarımız açık olarak varalım diye, vesile olsun, duamızın desteği olsun diye buyurun bir *Fâtîha*, üç *İhlâs-*

ı Şerîf okuyalım, o mübareklerin ruhlarına ba-
ğışlayalım öyle başlayalım.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*
Efendimiz'in babası gibi hürmet ve izzet et-
tiği, çok ihtiram gösterdiği çok sevgili amcası
Abbas'ın oğlu, sahabenin delikanlı olanlarının
en alimlerinden, siması güzel, ahlâkı güzel,
ilmi güzel Abdullah, *-rıdvânullâhi teâlâ aley-
him ecmaîn-* Abbas'ın oğlu Abdullah. Abdullah
b. Abbas rivayet eylemiş, Allah şefaathine
nail eylesin. Peygamber *sallallahu aleyhi ve
sellem* onun rivayet etmiş olduğu hadîs-i
şerîfide buyuruyor ki;

el-Gınâ el-ye'sü mimmâ fî eydi'n-nâsi.
“Zenginlik; insanların elindeki varlıklardan,
maldan, mülkten, paradan, imkândan, menfa-
atten ümidi kesmek, onlara göz dikmemektir.
Asıl zenginlik budur.”

Şu kadar parası, bu kadar malı olmak de-
ğil de başkalarının elinde bulunan şeylere göz
dikip onlardan bir şey umup bir şey heves edip
aklını gönlünü ona takıp “Acaba şundan nasıl
istifade ederim. Acaba nasıl alabilirim, nasıl
kendi tarafıma transfer edebilirim?” gibi bir
düşünceye sahip olmayıp onlara hiç ilgi

duymamak, bel bağlamamak onlardan ümidini kaldırmaktır. Asıl zenginlik budur. Buna dedelerimiz “gönül zenginliği” demişler.

Gönül zenginliği. Adamın mütevazı bir geliri vardır, kıt kanaat geçiniyordur, evi kalabalıktır, kiradır, yoksuldur ama pırıl pırıldır. Gözü toktur, ne rüşvet alır ne haram yer, ne başkasının malına haset eder ne daha başka kötü duygular taşır. Tertemiz, huzur içinde, gayet rahat. İşte asıl zenginlik budur. Gönül zengin, gönül nurlu, gönül pırıl pırıl. Asıl zenginlik budur. Bunun mukabili, bu gönül zenginliğinin karşılığı *tamah* dediğimiz, tamahkârlık dediğimiz şeydir. Peygamber Efendimiz bu kötü duygu hakkında da buyuruyor ki *ve iyyâke ve't-tama'a*. “Sakın tamahkârlığa düşme. Başkasının malına mülküne, parasına puluna, imkânına, elinde bulunan şeylere göz dikme. Ondan bir şey umup ondan bir şey koparmayı zihnine, aklına, gönlüne yerleştirip tamahkâr bir insan durumuna düşme.”

فَإِنَّهُ الْفَقْرُ الْحَاضِرُ

Fe-innehû el-fakrû'l-hâdıru. Çünkü o hemen yanında bulunan, hemen hazır olan,

yanında mevcut bulunan fakirliktir. Asıl fakirlik budur.”

Neden?

Çünkü senin elinde bu kadar şey var hâlâ ondan bir şey umuyorsun, bir şey bekliyorsun. “Acaba şunu nasıl alsam, acaba bunu nasıl yesem, acaba adamı nasıl kandırsam.” vesaire.

Bunu bazen insanlar da yapıyor, müesseseler de yapıyor. Bir arkadaşımız anlattı. Memleketinde geniş arazileri varmış. Yol geçmiş, istimplâk edilmiş. Çok cüz’î bir para vermişler. Yolun öbür tarafında bahçesi varmış. Bazıları “Hükümet konağı yapacağız.” diye takmış. Yahu bu şahısların babası ölmüş; beş tane yetim, bir ihtiyar dede, bir dul kadın kalmış. Hem de hükümet konağı yapmak için çok uygun bir yer değilmiş. Ne diye bu fukaranın malıyla uğraşıyorsun? Hadi yolu geçirmişsin neyse ne ama müteahhitler öbür tarafa otuz altı daire veriyorlarmış. Sen cüz’î bir parayla bu yetimlerin hakkını alacaksın. Memlekette başka arazi mi kalmadı, belediyenin başka arazisi mi yok?

Ne diye buraya tamah ediyorsun? Niye buna göz dikiyorsun? Git uzak bir yere, bir geniş araziye hükümet binası kur, belediye binası kur. Arabalarıyla gelenler rahat rahat park da yapabilirler. Havuz da koyarsın, ağaç da diker-
sin. Şehrin içinde böyle bir yerde sıkıştırmaya ne gerek var? İşte tamah, tamahkârlık duygusu. Yanında var, başkasınınkini de almak istiyor.

Çocukların bazen iki tane üç tane oyuncu-
cağı olur. Gider öteki çocuğun elindeki oyun-
cağı almak ister, onu ağlatır. “Yahu evladım,
yavrum işte bak senin de oyuncakların var.”
“Yok, onu istiyorum veya onu da istiyorum.”
Hepsi kendisinin olacak. İşte bu duygu kötü bir
duygu, çok çirkin bir duygu. İnsanları birbirine
düşman eden, haksızlıklara sevk eden; gadir-
lere, zulümlere, mağduriyetlere, mazlumiyet-
lere sebep olan bir duygu. Onun için bu, bir
çeşit fakirliktir.

Ne fakirliğidir?

Gönül fakirliğidir, ahlâk fakirliğidir, vic-
dan fakirliğidir. Ayrıca insan fakir gibi rahatsız
demektir. Parası olmayan bir insan; “Acaba
akşam ne yiyeceğim?” diye diken üstünde

durur. Bunun parası da var, malı da var ama gözü başkasının malında olduğu için aynı duygular içinde, kendi kendini kemiriyor. Bu da bir fakirlik. Bu da doğru değil.

b. Gönül Zenginine Allah'ın c.c. Hediyesi

Peygamber Efendimiz bize gönlümüzün zengin olmasını tavsiye ediyor. Gözümüzün başkasının malında, varlığında olmamasını tavsiye ediyor. Tok gözlü olmamızı tavsiye ediyor. Zengin gönüllü olmamızı tavsiye ediyor. Başkasının varlığına haset etmemeyi tavsiye ediyor. İşte İslâm'ın güzel ahlâkından bir tanesi. Allahu Teâlâ hazretleri bir kapıyı kapatırsa bin tane kapı açar. O kuluna vermişse sana da verir. Daha fazlasını da verir.

Evliyâullahtan bir mübarek zâtın hayatını okuyordum, hoşuma gitti. Çok sevdiğim bir kimse, asırlar önce yaşamış, Allah şefaatine erdirsin. Allah rızası için bir şey yapmış. Bir jest, bir davranış, hayatında bir fedakârlık yapmış. Oranın büyüklerinden birisinin kızı onun meclisine vaazına gelmiş, kendisini çok beğenmiş. Gitmiş anasına babasına demiş ki;

“Ben falanca hocaefendiyi çok beğendim, onunla bir yuva kurmak isterim. Aracı oluverin.” Ve kendisine dindar bir hanımla nikâhlanmak nasip olmuş.

Allahu Teâlâ hazretlerinin lütfuna ihsanına bakın. Şu tarafta Allah rızası için bir küçük fedakârlık yapıyor, Allahu Teâlâ hazretleri bu tarafta ona hazinelerin kapısını açıyor. Bir kötü insandan kurtarıyor, bir salihâ hatuna mazhar ediyor. Birazcık maddî bir zahmete, para harcamaya uğrattırıyor; bu tarafta bu kadar altının, paranın sahibi ediyor. Herkes için böyledir. Herkes bunu ömründe, hayatında deneyebilir.

Allah’ın sevdiği şekilde hareket eden, Allah’ın sevdiği ahlâka sahip olan, Allah’ın istediği davranışları, jestleri, tavırları yapan insan bunun arkasından mutlaka bir ilâhî lütfa mazhar olur. İnsanoğlu belki kendi hayatında da bunun misallerini görmüştür, ileriye dönük faaliyetlerinde de denemesini yapar. Yaparsa görür. Kur’ân-ı Kerîm’den bir misal vermek gerekirse, kardeşleri Yusuf *aleyhisselam*’a haset etmişler, kuyuya atmışlar, esir diye satmışlar, sabretmiş. Allah onu Mısır’a aziz etmiş,

Mısır'ın tarım bakanı yapmış. En yüksek insanı yapmış. Sabreden sonunda kazanıyor.

*Zalimlere bir gün dedirir Hazret-i Mevlâ,
Tallâhi lekad âserekallâhu aleynâ.*

“Allah bir gün zalimlere pişmanlık duyurtur, ‘yahu hakikaten biz hata etmişiz, biz haksızmışız, sen haklıymışsın. Allah seni mükâfatlandırdı.’ dedirtir.” Onlar Yusuf *aleyhisselam*'a zulmettiler, o da onları affetti. Aldı Mısır'a yerleştirdi, kıtlıktan kurtardı, izzetli bir hayat sürmelerine, rahata ermelerine sebep oldu. Allahu Teâlâ hazretleri işi döndürüp ne noktaya getiriyor? Yusuf *aleyhisselam*'ın Zeliha validemiz ile halini düşünelim. Nikâha, ahlâka, namusa uygun olmayan şeye “hayır” diyor, o yüzden zindana düşüyor ama Allah ondan sonra hem onu zindandan çıkarıyor hem yüksek bir mevki sahibi yapıyor hem de o evliliği ona meşru yoldan nasip ediyor. Gayrimeşru yola “dur” dedi, meşru yoldan Allah yine nasip etti. Müslümanların bunlardan ibret alması lazım.

İnsanın iki tane kapısı vardır. Hem kazançta hem dünya hayatındaki diğer işlerinde.

Gayrimeşru kapıyı açarsa rızık kendisine haramdan gelir, vebal olur, günah olur, ceza çeker. Meşru kapıyı açarsa yine aynı rızık gelir ama bu sefer helalden gelir, sevap kazanır, dünyada âhirette mutlu olur. İnsanın rızıkı değişmez ama geldiği kapı değişir. Helalden gelir veya haramdan gelir. İnsanın başına gelecek olaylar değişmez Ama ya sevap kazanır ya günah kazanır. Ne olacaksa o olur. Ama iyi davranışlarla yapmışsa sevap kazanır, kötü davranışlarla yapmışsa günaha uğrar.

Bu sözümü teyit etsin diye Hz. Ali Efendimiz'in bir menkıbesini size anlatmak isterim Hz. Ali Efendimiz Kûfe mescidinde namaz kılmak istiyor. Mescidin önünde atını, devesini bağlayacak bir yer görememiş. Orada bir adam duruyormuş, belki de iyilik yapmak istemiş olacak. “Şunu tutuver de biz içeride namaz kıлып gelelim.” demiş. Yani bir hafif iş verecek ondan sonra bahşiş verecek. Böyle düşünmüş olabilir. Adamın eline yuları, dizgini vermiş; yanındaki adamıyla içeriye girmişler, namazı kılmışlar, dışarıya çıkmışlar. Bakmışlar dışarıda adam yok, at da yok. Veya deve neyse. Binekleri ortada yok.

Aramışlar, ilerideki çayırdaki hayvanı bulmuşlar ama yuları, dizgini başından çıkarılmış. At orda duruyor. Atı alamamış veya almamış sadece dizgini almış. Camiden çıkarken kesesinden beş tane dirhem veya dinar para almış, bahşiş verecekti. Çıkmış adam yok. Paralar elinde duruyor. Hizmetçisine demiş ki; “Al şu paraları da git yeni bir dizgin al.” O da gitmiş çarşıya, bir iki dükkân dolaşmış. Sonra bir dizgin almış gelmiş. Hz. Ali Efendimiz *radiyallahu anh* bakmış ki aynı dizgin. “Nereden buldun?” demiş. “Efendim, dükkâna gidince bana bu dizgini çıkardı. Az önce birisi geldi, bunu beş dirheme sattı.” dedi, ben de satın aldım.

Hz. Ali Efendimiz bunu duyunca diyor ki;

“Ey insanlar! Bu hadisede çok büyük ibret var, ibret alın. Malım helal olduğundan dizginim gitti geldi, bir şey değişmedi. Öteki adamın o günkü kazancı beş dirhemmiş. Beş dirhem bu kesede zaten hazırды bahşiş olarak verecekti, helalinden eline gelecekti. Onu almadı. Dizgini çaldı, sattı yine beş dirhem aldı, rızkı değişmedi.”

Bekleseydi Hz. Ali'den bahşiş olarak alacaktı, sevap olacaktı, alınının teriyle olacaktı.

Beklediği için kazanç olacaktı, meşru olacaktı. Beklemedi, hırsızlık yaptı, haramdan kazandı. Dükkân sahibi için de hiç bir şey değişmedi. Ona beş dirhem verdi, aldı. Çalıntı olduğunu anlayınca bundan beş dirhem aldı, onun kasa-sındaki şey de değişmedi. Hiçbir kimsenin du-rumu değişmiyor Ama haramlık helallik değişi-yor. Hz. Ali Efendimiz de beş dirhem sadaka vermenin sevabını yine aldı. Neden? Çünkü ameller niyetlere göredir.

Bir insan bir şeyi yapmaya niyet etse ama onu yapmaya muvaffak olamasa, Allah, onu yapmış gibi ecir verir. Bahşış vermek için ce-binden o parayı çıkarttığı için o da sevabı aldı. Cebinden beş dirhemini çıkması da ezelde ya-zılmış, kaderinde o varmış. Dikkat ederseniz değişen hiçbir şey yok, sadece haramlık helal-lik değişiyor. Ya haramdan oluyor ya helalden.

Bu hadise, bu fıkra, bu menkıbe çok ho-şuma gidiyor. Kazancın helal yoldan kazanıl-ması konusunda çok ibretli bir hadise, bunu unutmayalım.

O zamanlarda olmuş, acaba bu hadise şimdi olmaz mı? Şimdi de olduğuna dair bir mi-sali size anlatayım. Çok sevdiğimiz, yüksek

dereceli mühendis bir kardeşimiz var. Bir yerde müdürlük yaparken tayini çıkmış, başka bir yere gidecek. Mâlum taşınmak zor bir iştir. Sandıklar yapılması lazım, mutfak eşyalarının yerleştirilmesi lazım, kirlenmemesi lazım. Eşyaların konulacağı sandık lazım olmuş, nakliyede kullanılacak. Dairenin marangozhanesinin şefini çağırmış; “Bana eşyalarımı koyacağım cinsten şu ebatta beş, altı tane basit sandık yapiver.” demiş. Adam yapmış getirmiş. “Sandıklar hazır efendim.” demiş. Müdür dürüst, müslüman insan, namuslu insan.

“Kendi yevmiyeni de hesapla, malzemeyi de hesapla.” demiş. Zaten o devletin dairesi dışarıya da faturayla iş yapıyor. “Ben dışarıdan iş yaptırmış gibi olayım, hesapla ödeyeyim.” demiş.

“Efendim, paraya lüzum yok. Ben bunu sizi sevdiğim için yaptım. Size hayranım; iyi bir müslümansınız, iyi bir idarecisiniz. Ben bunu mesai saatinin dışında yaptım, kendi hakkımı helal ediyorum, oradan para istemez. Bu tahtalar da zaten atılıp yakılacak tahtalardı. Gelen malzemenin, ithal edilen malzemenin tahtalarıydı. Sandıklar kırılmıştı, malzemenin

ambalajıydı, bunlar da bedavadır, para istemez.” diye karşılık vermiş.

“Yok” demiş, “Hayır, hem kendi yevmiyeni koy hem de malzemeye fiyat takdir et, bir fiyat biç.” Zorladığı için usta artık bir hesap yapmış.

“Borcunuz 276 lira.” demiş. O da fiş kestirtmiş, parayı dairenin kasasına yatırmış. Bir süre sonra dairenin mutemedi gelmiş.

“Efendim, gidiyorsunuz diye bordrolarınızı cetvellerinizi bir inceledim. Acaba bir yanlışlık, eksiklik, fazlalık var mı diye son bir kontrol yaptım. İyi ki yapmışım. Meğer bizden 276 lira daha alacağınız varmış.”

Sandıklara verdiği para, kuruşu kuruşuna geri dönmüş, gelmiş. Bizim kardeşimiz uyanık tabi;

“Hocam, adım gibi biliyorum, inanıyorum ki eğer ben o sandıkların parasını ödemeseydim, o mutemet de o parayı bulup bana getirmeyecekti, ödemeyecekti.” diyor.

Dikkat ederseniz devletin parası da değişmedi, kişinin özel parası da değişmedi. Ne değişti? Kişi sevap kazandı. Onun için siz de

dikkat ederseniz her işinizde böyle ibretleri görebilirsiniz

Allah bizi harama tamah ettirmesin, harama el uzattırmasın, hakkımız olmayan şeye göz diktirmesin. Gönlümüzü tamahkâr bir gönül etmesin; gönül zenginliği ve göz tokluğu versin, namus fikri ve yüksek ahlâk versin Allah Teâlâ hazretleri bizi mahrum etmez.

Yüksek ahlâklı olduğun, iyi müslüman olduğun, haramdan kaçındığın zaman sanki daha mı az kazanırsın?

Hayır. Aynı kazanç olur, aynı durum olur. Sadece harama tenezzül edersen günaha girersin. Harama tevessül etmeyip de helalinden iş görürsen sevap kazanırsın, cennetlik olursun, mükâfat alırsın.

Aman gönlünüz zengin olsun, tamahkâr olmayın, başkasının malına göz dikmeyin. “Başkasının malı, zenginliği kendisine mübarek olsun, Allah daha çok versin.” diye dua edin. Allah ona verdiği gibi size de verir. Hayırlısını versin. İnsana her şeyin hayırlısı lazım.

Hayırsız oldu mu mesela mal verir adam azar, karısına ihanet etmeye başlar, hıyanet

etmeye başlar. Evine sadakatsizlik göstermeye başlar. Neden? Çünkü cebi para gördü, şırmardı. Kumara başladı, içkiye başladı. Kötü huylara alıştı, haram yollarda yürümeye başladı.

Eskiden böyle değildi. Hali biraz sıkışıkçaydı. Camiye gelirdi, gözlerini kapatıp el açıp yana yakıla dua ederdi. Şimdi para gördü, başladı günah işlemeye. Demek ki bu para ona yaramamış.

c. Her Şeyin Hayırlısını İstemek

Onun için bunu bilen dedelerimiz ne demişler: “Yâ Rabbi! Her şeyin hayırlısını ver. Paranın da hayırlısını ver. Zenginliğin de hayırlısını ver. Ömrün de hayırlısını ver. Evladın da hayırlısını ver.”

“Ben kız çocuk istemem, oğlan çocuk isterim. Bir daha kız doğurursan seni boşayacağım!”

Böyle diyen cahilleri duyuyoruz. Yahu veren Allah! Hayırlısını versin! Hayırlısı olsun! Kız veya erkek olmasında bir şey yok ki o kadıncağının suçu ne? Zavallı kadın orada perişan. Dört tane kızı doğmuş, yenisi de kız olunca adam

darılıyor. Yahu Allah veriyor, takdir eden Allah! Veren Allah, alan Allah.

İnsanlar cahilliklerinden, gaybı bilmediklerinden, İslâm'ın inceliklerinden bilmediklerinden böyle yanlış şeyler yapıyorlar. Her şeyin hayırlısını istemek lazım; “Yâ Rabbi! Bana her şeyin hayırlısını ver, hayırlı değilse verme!” Bak, mertliğe bak! Bir de böyle diyebilmek lazım. “Hayırlısıysa ver, hayırlı değilse verme Yâ Rabbi!” Bunu diyenler var.

Osmanlılar'ın meşhur şairi, Türk edebiyatının en büyük şairlerinden Fuzûlî şöyle diyor:

Ben bilmezem bana gereğin sen hakîmsin

*Men' eyle virme her ne gerekmez sana
bana.²*

“Yâ Rabbi! Ben bilmem, sen bilirsin. Eğer bir şey bana gerekmiyorsa ben elimi açsam dua etsem bile onu bana verme çünkü sen hâkimsin, bilirsin ben bilmem. O bana yaramayacaksa sen onu bana verme Yâ Rabbi!” diye dua ediyor. Ne güzel!

² *Fuzûlî Divanı* (haz. Abdülbaki Gölpınarlı), İnkılâp Kitabevi, İstanbul 2005, s. 10.

Rahmetli Ârif Nihat Asya. Bayrak şairi. *Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü!* diye şiir yazan rahmetli. Tanıdığımız bir kimseydi, derviş bir insandı, ehl-i zikir bir kimseydi. Benim profesörümle, [Necati Lugal] hocamla -Allah rahmet eylesin- bir Ankara-İstanbul arasında yolculuğu olmuş. Bizim profesör; “Yahu, ne dindar adammış. Bütün gece kompartımda dua etti, zikretti.” diyor. Rahmetlinin o tarafını bilmiyordum.

Ârif Nihat Asya'nın bir duası var, bir şiir kitabında şöyle diyor:

Fesada kullanacaksam en ince zerresini.

Şuur verme ilâhî, şuur verme bana!

Duaya bak. “Fesada kullanacaksam bana akıl, fikir, şuur verme yâ Rabbi! Hayra kullanacaksam ver.” diyor. Ne kadar güzel! Biz de her şeyin hayırlısını isteyelim. Şerlisinden, hayırsızından Allah'a sığınalım.

“Yâ Rabbi! Çok verip azdırma, az verip de kapı kapı gezdirme.” demiş dedelerimiz. Değil mi? Her şeyin hayırlısını istemişler. Tabi bu hususta dedelerimizin tecrübesi çok. Diyor ki;

Yükseklerde durma yel alır, alçaklarda durma sel alır.

Bak ne güzel! Şehirciliğin bir güzel prensibi. Sen bu şehri getirip ovaya kurarsan sel gelir, sel basar. Bak Güney Amerika'da neler oldu? Hindistan'da 20-30 bin kişi öldü. Yükseklerde durursan yel alır, aşağılarda durursan sel alır. Her şeyin ölçülüsü, hayırlısı, dengelisi, ortası. Demek ki zenginliğin de hayırlısı lazım.

“Hocam bir piyango bileti alayım, milyarlar bana vursun.”

Sen Allah'tan helalinden iste, hayırlısından iste. Çoğunu da isteme, hayırlısını iste.

Ne güzel hadîs-i şerîfler! Ne güzel söylemiş Peygamber Efendimiz! İslâm'ın ahlâkı ne kadar yüksek!

“Hocam, bu ahlâktan ne olacak?”

Ahlâk bir insanın mutlu olmasının temeli, cennetlik olmasının şartı, hayattaki başarısının sebebi, toplumun sıhhatli gelişmesinin, ilerlemenin yükselmenin temeli; ahlâk her şey. Yakıtı olmadan, benzini olmadan araba gidiyor mu? Gitmez. Ahlâk da öyle. Her şeyi var, benzini de var ama arabanın elektriği

olmasa, aküsü olmasa gider mi? Gitmez. İşte öyle bir şey.

Ahlâk elle tutulmaz, gözle görülmez. “Şu elektrikten de ne olacakmış, bu kutuyu buradan atıvereyim.” Bunu atarsan araba gitmez. “Canım dört tekeri var.” O zaman önüne bir at koy, o çeksin. Sen onun aküsünü atarsan olmaz, işe yaramaz. İşte ahlâk da bir kenara itildi mi, atıldı mı cemiyet ortada kalıverir. Düz ovada ortada kalıverir, ileriye gidemez. Bir milletin yükselmesi başarısı, bir ferдин yükselmesi başarısı, bir ailenin mutluluğu başarısı, çocukların saadeti, her şey güzel ahlâka bağlıdır. Bunu ihmal ettiğimiz için bocalıyoruz.

Gelişme halinde olan bir ülkemiz var. Eskiden çok büyük bir ülkeymişiz, üç kıtaya kol salmışız. Sonra acı günler geçirmişiz, çok sıkıntılara uğramışız. Şimdi de arayış içindeyiz. Aramışız, aramışız, aramışız. Tamam ilim önemli, fen önemli. İslâm da öyle diyor. İslâm’ın ilme ne kadar büyük değer verdiğini okumuştuk. Elbette ilim ve fen önemli ama ilim ve fen bile ahlâk olmayınca insanlığa fayda getirmez, zarar getirir. Atom alimi ama

sırlarını düşman devlete satarsa kıymeti kalır mı?

Adamın ahlâkı kötü. Sırları götürdü, düşmana sattı. Alimliğinin kıymeti kaldı mı? Kalmadı. Demek ki ilim de fen de ahlâk ile değer kazanıyor. O bakımdan herkesin ahlâkın önemini görmesi lazım. Yüzyılların içine kök salmış, yerleşmiş olan o güzelim İslâm ahlâkımızın tahrip edilmemesi lazım. Dallarının kesilmemesi, bu güzelim yemyeşil koruluğa balta vurulmaması lazım. “Balta vurursan, kesersen, yakarsan erozyon olur. İklim bile değişir. Hava kirliliği olur.” diyorlar, değil mi? Ahlâk çok önemli olduğundan Peygamber Efendimiz’in hadîs-i şerîflerinde bu hususta teşvikler çok fazla.

الْغُلُّ وَالْحَسَدُ يَأْكُلَانِ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ
الْحَطَبَ

*el-Ğillü ve'l-hasedü ye'külâni'l-hasenâti kemâ te'külü'n-nâru'l-hatab.*³

³ Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 413, r. 5807; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 462, r. 7444; Gümüshanevî, *Ramûz*,

Hasan b. Ali *radiyallahu anh* rivayet etmiş. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri şöyle buyuruyor: “İnsanın içindeki kıskançlık duygusu ve kin duygusu, düşmanlık duygusu ve haset duygusu insanın salih amelini, hayrâtını, hasenâtını yok eder, yer bitirir.” Ateşin odunu yakıp kül ettiği, yiyip bitirdiği gibi bu iki duygu da insanın hayrâtını, hasenâtını, sevaplarını ibadetlerini sildirtir, alır götürür. Demek ki karşımıza yine bir ahlâkî mesele çıkmış oldu: Ğıl ve haset. Haset, kıskanmak demek. Ğıl de insanın karşısındakine karşı düşmanlık, adâvet duygusu.

İnsanların içinde böyle duygular olur, oluyor. Şimdi de var. İnsanlar birbirlerine düşüyorlar, gıybet ediyorlar, dedikodu ediyorlar. Birbirlerinin aleyhlerine çalışıyorlar, ayaklarının altına karpuz kabuğu koyuyorlar. Önüne

I, 225. *إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ*

الْحَطَبِ rivayeti şu kaynaklarda yer alır. Bk. *Ebû Dâvud*, “Edeb”,

52, r. 4903; Abd b. Humeyd, *Müsned*, II, 338, r. 1428; Beyhakî, *Şu'abu'l-îmân*, IX, 10, r. 6184; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 125, r. 2908; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 461-2, r. 7442.

eğiliyor, saygısından eğiliyor sanıyorsun, ayağının bastığı yere karpuz kabuğu koyuyor. Bir bastı mı ayağı kayıyor, küt kafası yere çarpıyor. Kafatası çatlıyor, kanıyor. Kötülük! İnsanların birbirlerine bu duygular içinde olması.

d. Müslüman Hatalı Müslümanı Nasıl Sevmeli?

Mü'min haset etmeyecek. Mü'min öteki kardeşine karşı içinde kötü duygular taşımayacak. Hınç, kin, düşmanlık taşımayacak.

Ne taşıyacak?

Sevgi taşıyacak. “Ama hocam, karşımdaki kötü bir insan, kusurlu bir insan.” Tamam, gülü dikeniyile beraber seveceksin, öyle yaratmış. Bak gül ağacı güzel bir ağaç, güzel bir çalı, güzel bir bitki güzel bir çiçek. Kokusu güzel, rengi güzel. Dillere destan olmuş, edebiyata girmiş, şairlere ilham vermiş. Çok güzel bir çiçek ama diken var. İyi tutmazsan, dikkat etmezsen, avuçlarsan, sarılırsan ellerini yırtar. Gülün dikenleri hançer gibi ama gülü herkes seviyor. Gülü seven dikenine katlanır. Demek ki insanları da böyle düşüneceksin.

Gülün dikenini olduğu gibi insanların da kusurları, eksikleri vardır. Eksikliğine kusuruna rağmen seveceksin. İslâm'ın emri budur. Fikirler farklı olabilir. Arap muasır şairlerinden birisi öyle söylemiş:

إِخْتِلَافُ الرَّأْيِ لَا يُفْسِدُ فِي الْوُدِّ قَضِيَّةَ

Ihtilâfu'r-re'yi lâ yüfsidü fi'l-vüddi ka-diyye. “Fikir farkı sevgiyi bozmaz.” “Bozmalı” demek istiyor. Sen başka düşünüyorsun, ben başka düşünüyorum. Sen başka bir yerden yetişmişsin, ben başka bir yerden yetişmişim. Senin mesleğin şu, benim ki bu. Olsun. Hepimizde aynı iman cevheri var. Hepimiz mü'miniz, hepimiz Allah'ın kuluyuz. [Muallim Naci'nin;]

Hak-perestim arz-ı ihlâs ettiğim dergâh bir,

Bir nefes tevhîdden ayrılmadım, Allah bir.

dediği gibi. Hepimiz Allah'a ibadet ediyoruz, Kâbe'ye dönüyoruz, Kur'an'ı baş tâcı etmişiz, namaz kılıyoruz, hacca gidiyoruz, oruç tutuyoruz, Ramazan'da şenleniyoruz,

neşeleniyoruz. Demek ki müşterek çok şeylerimiz var. Biz birbirimizin kardeşiyiz. Seveceğiz. Kusurlarımıza rağmen seveceğiz.

Kusurlarımızı düzeltmeye çalışacağız. Yumuşak yumuşak, tatlı tatlı; kendi babamız, kendi kardeşimiz, kendi yakınımız gibi görerek yumuşak yumuşak düzeltmeye çalışacağız. Kusuruna rağmen seveceğiz. Hz. İsa *aleyhisselam* ile sahabesi yolda gidiyorlarmış. O kenarda da bir hayvan ölmüş, kurumuş, kokmuş. Ölüsü uzun zaman durduğu için leşinin kokusu etrafa yayılıyor. Herkes burnunu kapatmış, başını bu tarafa çevirmiş, öyle geçmiş.

Hz. İsa ise şöyle buyurmuş: “Ama dişleri ne kadar güzel, bembeyaz.” Hani hayvan ölünce, dudağı kuruyup sıyrılnca dişleri ortaya çıkıyor ya. Kalsiyum olduğundan dişler bozulmaz. Demek öyle sıra sıra inci gibi dişleri varmış. İnsanın durumu bakışına göre değişiyor. “Baktığınız zaman sevgi gözüyle bakarsanız güzellikleri görürsünüz. Düşmanlık gözüyle bakarsanız kötülükleri görürsünüz.” demek oluyor.

İyi tarafı görmeye çalışın. Siz de biz de. Genel yapı olarak eğer kardeşlerimizin iyi

taraflarını görmeye çalışırsak; “Bak şöyledir, şöyledir ama iyidir. Öbür kusurlarını da Allah düzeltsin.” dersek topluluk, muhabbetli bir topluluk olur. Ama kusur ararsak mutlaka her insanın bir kusuru olacağı için bir arkadaşımız bile kalmaz.

“Onun o kusuru var, bunun bu kusuru var. O geçen yıl şöyle yapmıştı, berikisi böyle laf söylemişti.” derken insan ortada yapayalnız kalır. Sen kimseyi beğenmediğin gibi kimse de seni beğenmemeye başlar. Onun için sevmek lazım. Kusuru varsa söylemek lazım. İçinden kin tutmamak lazım. Bir müslümanın bir müslümana üç günden fazla dargın durması haram. Peygamber Efendimiz böyle buyuruyor.

İçki içmeyiz haram diye; rüşvet almayız, başkasının malına el uzatmayız ama bunları böyle yapan müslümanlar; dargınlıktan vazgeçmiyorlar, gıybetten vazgeçmiyorlar. Onlar haram değil mi? Kardeşini sevmemek doğru değil. İnsanın ibadetlerinin sevaplarını götürüyor, ecrini bırakmıyor ama onu yapmaktan vazgeçmiyorlar.

Demek ki bilmediğimiz yerlerden ne hatalar yapıyormuşuz da farkında değilmışız. Sevaplarımız neden uçuyormuş, dualarımız neden kabul olmuyormuş, niye iki yakamız bir araya gelmiyormuş, neden bu memleketin hali böyle perişanmış anlaşılıyor. İçten seveceğiz, candan seveceğiz, herkesin iyiliğini isteyeceğiz, kimseye kin tutmayacağız, kimseye haset etmeyeceğiz.

e. Gıpta Edilecek İki Kişi

Peygamber Efendimiz; “İki şeye gıpta edilir.” diyor. Bir; Allah bir adama zenginlik vermiş, parası çok, hayır yapıyor, fukaraya yardım ediyor, fukara babası, etrafındaki hayır işlerini destekliyor, her gelen ondan bir hayır alıyor. Cami yapımında yardımını olmuş, kurs yapımında yardımını olmuş; hayır babası. Öteki adam da uzaktan; “Yahu, bu adam ne kadar iyi bir zengin mâşallah! Ah, benim de param olsa da ben de hayır yapsam. Gıpta ediyor ona, işte bu caiz. Ona haset etmek, ona gıpta etmek caiz. Neden? “Benim de param olsa ben de yapsam.” diye, iyi yolda haset ediyorsun.

Bir de, Allah birisine ilim vermiş; alim, Arapça biliyor, Kur'ân-ı Kerîm'i biliyor, hadîs-i şerîfleri biliyor, ahlâkın inceliklerini biliyor. Neyin sevap neyin günah olduğunu biliyor. Şeytana uymuyor, nefse uymuyor, hatalı yollara gitmiyor, amellerini yok edecek şeylerden kendisini korumasını biliyor. Dili tatlı, yolu güzel, hali güzel, çalışmaları faydalı; “Ah, benim de ilmim olsa, ben de öyle olsam.” diye “Ona da gıpta edilir, ona da haset edilir.” Tabi buna “gıpta” denir. Bu makbul, teşvik edici bir hal. “Ben de iyilikleri yapayım.” demesi güzel bir şey.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi bu çeşit güzel şeylere heveslenenlerden eylesin. Haset dediğimiz şey ne? Karşı tarafı kıskanmak. “Onda da olmasın, onunki de elinden gitsin. Ben nasıl sürüm sürüm sürünüyorsam o da sürünsün.” gibi menfi bir duygu. O iyi değil. Allah bizi hasetten, ğıll u ğıştan, düşmanlıktan korusun. Kalbimizi kötü duygulardan temizlesin. Ahlâkımızı kötü huylardan ayırsın, bizi güzel ahlâka sahip eylesin. Güzel ahlâk ile insanlar arasında yaşayıp insanlara hizmet etmeyi, Ümmet-i Muhammed'e faydalı olmayı, Rabbimiz'in

sevdiği, Peygamber Efendimiz'in beğendiği bir kul olmayı, sevdiği bir kul olarak huzuruna varmayı nasip eylesin.

الْغَرِيبُ إِذَا مَرِضَ فَنَظَرَ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ
وَمِنْ أَمَامِهِ وَمِنْ خَلْفِهِ فَلَمْ يَرِ أَحَدًا يَعْرِفُهُ يُغْفِرُ اللَّهُ
لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

*el-Ğarîbü izâ merıda fe-nazara an yemînihî ve an şimâlihî ve min emâmihî ve min halfihî fe-lem yera ehaden ya'rifühû, yağfiru'l-lâhu lehû mâ tekaddeme min zenbihî.*⁴

Revâhu İbnü'n-Neccâr an İbni Abbâs radıyallahu anhümâ. “İbn Neccar isimli hadis alimi *rahmetullahi aleyh*, İbn Abbas *radıyallahu anhümâ*'dan rivayet etmiş. Garibanlara ait bir hadîs-i şerîf. Türkçe'de garip kelimesini değişik bir anlamda da kullanırız, “acayip” mânasında kullanırız. “Allah Allah! Garip bir hava, garip bir olay, garip bir adam.” vesaire.

⁴ Deylemî, *el-Firdevs*, III, 112, r. 4310; *Münâvî*, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 410, r. 5793; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 308, r. 6689; Râfiî, *et-Tedvîn fî ahbâri Kazvîn*, IV, 170; Gümüşhânevî, *Râmûz*, I, 225.

Arapça'da “garip” “gurbette olan, asıl vatanında olmayan, bilmediği insanların arasında kalmış olan” demek.

Diyelim ki Erzurumlu kalkmış bizim Sapanca'ya gelmiş veyahut sizin İzmit'e gelmiş. Tanıdığı hiç kimse yok, garip. Kendisinin nasıl kıymetli bir insan olduğunu, nasıl alim, nasıl itibarlı insan olduğunu kimse bilmiyor. İşte yolculuk hali, gelmiş oraya düşmüş.

Tabi bugün yolculuklar çok kolaylaştı. Hattırılıyor eskiden köyümüze, Çanakkale'ye giderken iki günümüz yolda geçerdi. Şimdi Türkiye'nin bir ucundan bir ucuna otobüsler her gün sefer yapıyorlar, uçaklar var, her türlü ulaşım imkânları var. Durum güzel. Çok eskiden de atlarla, develerle gidilirmiş. Tabi yola çıkan insanın erzakı biter, parası biter, yolda kalabilir. “Belki kendi memleketinde zengindir ama yolda fakir düşer. Onun için “Yerine kadar ulaşınsın.” diye yolda kalmış kimselere de zekât verilir.

“Yok işte, adamın bir şeyi kalmamış.” diye verilebiliyor. İşte o zamanlar gariplik, gurbetlik, gurbette yolculuk zor olduğundan Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfte

buyuruyor ki; “Vatanından uzaklara, diyar-ı gurbete düşmüş, vatanından cüda olmuş garibin birisi memleketine dönememiş, tanıdığı kimse yok, parası bitmiş, bir de üstüne hastalanmış.” Ne olacak?

el-Ğarîbu izâ marıda. “Gurbetteki zavallı, bîçâre, kimsesiz bir de hastalandı mı!”
Fe-nazara an yemînihî ve an şimâlihî. “Şöyle sağına, soluna, önüne, arkasına baktı mı!”
Niye bakıyor? “Bir tanıdık var mı?” diye bakıyor, çare arıyor, tutunacak dal arıyor ama yok. O zaman; *Fe-lem yera ehaden ya’rifühû.* “Tanıdığı hiçbir kimseyi göremedi mi onun o hali var ya, o kırgınlığı, o üzüntüsü var ya!”

*Ne yanar kimse bana âteş-i dilden özge,
Ne açar kimse kapım bâd-ı sabâdan gayri⁵*

dediği gibi şairin, “Benim için kimse yanıp yakılmıyor kendi iç ateşimden başka, kapımı kimse açmıyor sabah rüzgârından başka.”
“Öyle garip hale geldi mi; Allah, onun o üzgün hali üzerine onu affeder, günahlarının hepsini bağışlar.” buyuruyor.

⁵ *Fuzûlî Divanı* (haz. Kenan Akyüz, Süheyl Beken, Sedit Yüksek, Müjgân Cunbur), Akçağ Yayınları, Ankara 1997, s. 264.

Üzüldü, kimsesiz kaldı, boynu büküldü; onun için. Tabi bu garip hali, gariplik hali, gurbet hali mazlum bir hal olduğundan müslümanların da garip kimselere, gurbetteki kimselere, yolcu kimselere yardım etmesi çok gelişmiştir. Sevap olduğundan “Tanrı misafiri” diye onları evlerine misafir ederler. Köylerde misafirhaneler olur; köyün ağası veya zengini alır, evine getirir, yemekler ikram eder, rahatını temin eder.

Bir de mânevî gariplik, gurbetlik hali vardır. Onların da bazıları şunlar: Mesela Kur’ân-ı Kerîm, kendisinin okunmadığı bir evde gariptir, gurbettedir, boynu büküktür. Allah’ın kitabıdır, evde, kütüphanede duruyor ama ev halkı okumuyor. Kur’ân-ı Kerîm’in boynu büküktür, mahzundur, orada garibandır. Gurbetteki insan gibi, o mazlum insan gibidir. Bir alim ki oturduğu beldedeki kişiler onun kadrini, kıymetini, ilmini, irfanını bilmiyorlar, kendisinden istifade etmiyorlar, ona gerektiği şekilde sevgi ve saygı göstermiyorlar, o da orada gariptir. Neden? Yahu, aranızda bir cevher var, bir büyük alim var; kıymetini bilmiyorsunuz. Zavallıdır. O oradan iter, bu buradan bağırır,

ötekisi söz dinlemez. Onların maskarası olmuş gibidir, ezâ cefâ görür; ona bakar üzülür, buna bakar üzülür. Yani kıymetini bilmeyen insanların arasında alim gariptir. Okunulmadığı evde Kur'ân-ı Kerîm gariptir. Ne kadar namuslu ne kadar hünerli ne kadar saygıdeğer bir kimse olduğunun farkında olmayan bir kocanın elinde saliha bir hatun gariptir.

İşte kaderin sevkiyle bir adamla evlenmiş, adam -Allah ıslah eylesin- kadın çok mübarek bir kadın, evliyâ gibi bir kadın. Adam onu dövüyor, eziyor. Kumarda, içkide, dışarıda. İşte bu kadıncağız orada gariptir, boynu büküktür, zavallıdır. Bunun aksi de olur. Adam salihdir, iyi niyetlidir, tatlı dillidir ama kadının gözü dünyadadır, maldadır, yüzüktedir, bileziktedir, küpededir, ihtişamdadır, keyiftedir, zevktedir, sefadadır. Kalk beni gazinoya götür, bak âlem karısını nasıl rahat ettiriyor. Hadi bakalım bana kürk al. Moda değişti, hadi bakalım bütün mobilyaları değiştirelim. Ben buna razı değilim daha geniş bir eve çıkalım. “Hatun yapma etme, böyle sıkıştırma. İşte vaziyeti idare ediyoruz.” der, ötekisi laf anlayacak durumda değildir. Adam cennetlik, kadın ters.

Tek tük de olsa böyle de olabiliyor. İstanbul'da eskiden oturduğumuz bir semtte böyle bir tanıdığımız vardı. Adamcağız önlüğünü tatar, bulaşıkları yıkardı. Kadın ne önüne yemek getirir ne çoluk çocuğa bakar. Adam beş vakit camiye gelir, namaz kılar.

Yine dayımların evinin önünde birisi vardı. Kadın sabahleyin süsleniyor püsleniyor, giyiniyor. Daha doğrusu sabahleyin değil; uyuyor, uyuyor, uyuyor saat ona, on bire doğru, süsleniyor püsleniyor giyiniyor çıkıp gidiyor. Sosyetik bir semtte, İstanbul'un Bağdat caddesine yakın bir yerinde, Erenköy'de süslenip gidiyor. Bizim yengeler durumu görüyorlar. Akşam zavallı adamcağız eve geliyor, önlüğü takıyor bulaşıkları yıkıyor, ortalığı topluyor, siliyor süpürüyor. Balkona çıkıp çamaşırları asıyor. Böyleleri hakkında cennetteki hûri kızları derlermiş ki; "Bre cadaloz, hain! Bizim efendimizi niye üzüyorsun?"

İşte böyle bir adam da böyle bir kadının elinde gariptir. İyi bir kadın da kötü bir adamın elinde gariptir. İyi bir alim de kötü bir muhitte, ortamda, kötü bir halkın arasında

gariptir. Kur'ân-ı Kerîm de okunmadığı evde gariptir. Böyle bazı garip haller vardır.

Bir de Peygamber Efendimiz'in gariplikle ilgili bir sözünü hatırlatmak isterim, şöyle diyor:

بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ غَرِيبًا

Bedee'l-İslâmü ğarîben ve se-yeûdü ğarîba. “İslâm; gariban olarak, diyar-ı gurbetteymiş gibi boynu bükük olarak, kimsesiz olarak, yardımcısız olarak, tanışksız tanıdıksız desteksiz olarak başladı, bir zaman sonra yine o hale gelecek.” Yayılacak, cümle cihan halkı İslâm'ı tanıyacak ama tekrar gariban haline dönecek. Yani işlerin ters gideceğini, sonunda müslümanların yine gariban kalacağını bildiriyor ve arkasından buyuruyor ki: فَطُوبَىٰ لِلْغُرَبَاءِ

Fe-tûbâ li'l-ğurabâ. “Ne mutlu öyle gariplere, ne mutlu öyle boynu bükük garibanlara.” وَمَا

يَا رَسُولَ اللَّهِ *Ve me'l-ğurabâü yâ Resûla-*

lah. “Yâ Resûlallah! Böyle methedilen, ‘ne

mutlu' dediğın garipler kim?" **الَّذِينَ يُصْلِحُونَ مَا**

أَفْسَدَ النَّاسُ *Ellezîne yuslihûne mâ efsede'n-*

nâsü. “İnsanların bozdukları, fitne fesat karıştırdıkları şeyleri düzeltmeye çalışanlardır.” buyuruyor. Toplum bozulmuş; herkes fesada günaha gidiyor, herkes haramda, yanlış yolda; bunlar da düzeltmeye, ıslah etmeye, iyi etmeye, Allah'ın rızasına uygun çizgiye getirmeye çalışıyorlar. Ama kim dinler, kim anlar? Bir de bunlara kızıyorlar.

Kur'ân-ı Kerîm'de ne buyruluyor?

**وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا
نَحْنُ مُصْلِحُونَ**

*Ve izâ kîle lehüm lâ tüfsidû fi'l-ardi kâlû innemâ nahnü muslihûn.*⁶ “Bu gibi adamlara ‘Yahu yeryüzünü fesada vermeyin, ortalığı karıştırmayın, fitne fesat çıkartmayın.’ dersin,

⁶ 2/Bakara, 11.

denilir. Onlar;” *إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ* *Innemâ*

nahnü muslihûn. “Biz islah edicileriz.” derler. Hem fesat çıkarıyorlar hem de “İslah edicileriz.” diyorlar. Halbuki fesat çıkaranların, bütün fitnelerin başı bizzat kendileridir.

Bugün de zaman zaman benzer şeylerle karşılaşıyorsunuz. Bakıyorsunuz en ahlâksız adam alkışlanıyor, en ahlâklı insan horlanıyor. En temiz ahlâkî kaideler çiğneniyor, en kötü en şenî günahlar adetâ reklam ediliyor. Günah yerleri camilerden çok daha dolu. Tıklım tıklım dolu. Sevap yerlerinin boynu bükük. İşte Peygamber Efendimiz; “İslâm’ın böyle garip hale düştüğü, gariban hale geldiği, kimsesiz kaldığı zamanda insanların bozdukları şeyleri düzeltmeye, ıslah etmeye çalışanlara ne mutlu!” diyor.

Allah bizi, cümle cihan halkı bozursa bile bozulmayanlardan eylesin. Çevremiz dejenere olsa bile dejenere olmayanlardan eylesin. Kâfir olsalar bile küfre düşmeyenlerden eylesin. Bizi de, evlatlarımızı da, ailelerimizi dostlarımızı da hep sevdiği razı olduğu kullardan

eylesin. Evlatlarımızı, zürriyetlerimizi de bizden sonra imandan ayırmasın, küfre düşürmesin, irtidat ettirmesin, kâfir duruma getirmesin. İzzetten sonra zillete uğratmasın. Hürriyetten sonra esarete düşürmesin. Allahu Teâlâ hazretleri bizi, zürriyetlerimizi ve bütün müslümanları aziz eylesin, hür eylesin, salih eylesin mesut bahtiyar eylesin!

f. Cuma Günü Gusül Abdesti Almanın Hikmetleri ve Sevabı

الْغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ
وَأَنْ يَسْتَنَّ وَأَنْ يَمَسَّ طَيْبًا إِنْ وَجَدَ

*el-Guslü yevme'l-cumuati vâcibün alâ külli muhtelimin ve en yestenne ve en yemese tâben in vecede.*⁷

⁷ Buhârî, "Cum'a", 3, r. 880; Müslim, "Cum'a", r. 7; Ebû Dâvud, "Tahâret", 129, r. 344; Nesâî, "Cum'a", 6, r. 1375; Ahmed b. Hanbel, III, 30, r. 11250; Ahmed b. Hanbel, III, 65, r. 11625; İbn Huzeyme, *Sahîh*, III, 123, r. 1743; İbn Huzeyme, *Sahîh*, III, 124, r. 1745; İbn Hibbân, *Sahîh*, IV, 34, r. 1233; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, I, 480, r. 5542; Tayâlisî, *Müsned*, III, 666, r. 2330; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, II, 352, r. 1100; Ebû Avâne, *Müsned*, II, 132, r. 2559; Beyhakî, *De'avât*, III, 343, r. 5954; Taberânî, *el-Mu'cemül-evsat*, III, 167, r. 2820; Gümüşhanevî, *Ramûz*, I, 225.

Revâhu'ş-şeyhân an Ebî Saîd radiyallahu anh.

Bu hadîs-i şerîf de Cuma ile ilgili geldi. Geçen hafta da böyle Cuma ile ilgili bir hadîs-i şerîf gelmişti. Bir hikmeti var. Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor: “Cuma günü tepeden tırnağa yıkanıp gusül abdesti almak; camiye gelecek âkil ve bâliğ her kişi için, her erkek müslüman için bir vazifedir.”

Yıkandığı zaman ne olur?

On günlük günahları silinir, günahlardan da arınır. Onun için Cuma guslünü tavsiye ediyor, bir.

Başka neyi tavsiye ediyor?

Ve en yestenne. “Dişlerini fırçalayıp misvaklamayı” tavsiye ediyor. İslâm’a bakın; 1400 yıl önceden ne kadar ince temizlik kaidelerini ortaya koymuş. Evet, bugün Avrupalılar da diş fırçalıyor ama onlar yakın zamana kadar, bir asır öncesine kadar yıkanmayı bile bilmiyorlardı. Tahareti bilmezler, yıkanmayı bilmezler, temizliği bilmezler, pis kılları izale etmesini bilmezler, gusül bilmezler, abdest bilmezlerdi; yavaş yavaş öğrendiler. Eskiden

müslümanları ayıplarlardı. “Yahu bu kadar sık yıkanılır mı? Bu adamlar böyle balık gibi bo-
yuna suya giriyorlar, çıkıyorlar, her zaman yı-
kanıyorlar.” diye eski kitaplarda akıllarınca
müslümanları tenkit ediyorlar. Efendimiz her
hafta Cuma günü yıkanmayı nasıl sıkı sıkıya
tavsiye ediyor. Dişleri fırçalamayı, misvakla-
mayı nasıl tavsiye ediyor.

Ve en yemesse tîben in vecede. “Bulursa
bir de güzel koku sürmeyi” nasıl tavsiye edi-
yor.

Bunlar neden?

Muhterem kardeşlerim!

Müslümanlar Cuma günü toplanıyorlar.
Çok güzel bir ibadet, çok önemli bir ibadet.
Herkes kendi evinde ibadet edebilir ama İslâm
toplum dini olduğu için Cuma günü müslüman-
ların toplanmasını emrediyor, farz. Cuma günü
müslümanlar bir araya gelecek, toplanacaklar;
güzel. Ama toplandığı zaman insan derbeder
olamaz. Temiz elbisesini giyecek, tepeden tır-
nağa yıkanacak. Perşembe gününden tırnakla-
rını kesmiş olacak. Tırnaklarını uzatmak doğru
değil.

Batı'nın âdetlerine bakın, İslâm'ın âdetlerine bakın. Batı'da tırnaklar uzatılır, boyanır. Yahu üstünü istediğin kadar boyat da kedi tırnağı gibi, şahin tırnağı gibi uzatmanın bir güzelliği yok ki. İslâm işi temelinden güzel yapıyor. Tırnaklar kesilecek çünkü yırtar. “El öpeyim.” dersin, “kedi tırmıklamış” gibi adamın eli yırtılır. Tırnaklar kesilecek, koltuk altındaki kıllar temizlenecek, kasıktaki kıllar temizlenecek, dişler fırçalanacak, tepeden tırnağa yıkanılacak, temiz elbiseler giyilecek, güzel kokular sürünülecek. Çünkü topluluğun içine gidiyorsun.

İslâm topluluk dini; cami pırıl pırıl olacak, tertemiz olacak. Camiye girdiğin zaman şu tarafı koklayacaksın sümbül kokacak, bu tarafı koklayacaksın gül kokacak, ileri gideceksin amber kokacak öbür tarafa gidecek mis kokacak.

Düşünebiliyor musunuz? Cuma günü herkes Resûlullah Efendimiz'in yaptığı gibi yapsa nasıl olur? Biz ne yapıyoruz?

İş elbisesiyle camiye geliyoruz. Adam eski yün çorabını Erzurum'da ayağına giymiş, onunla burada camiye geliyor, arkasındaki

adam, “Yandım Allah!” çekiyor, o kokudan mahvoluyor. Mübarek! Bunu ayakkabının içinde bırak. Dışarıda ayağını güzelce, tertemiz, gıcır gıcır yıka, ondan sonra içeri gel. Çorapsız namaz kılmanın bir mahzuru yok. Bu pis çorapları giymeye lüzum yok. Eskiden çok zordu; çoraplar yamanırdı. Şimdi öyle bir şeye lüzum yok. Birkaç tane çorap alırsın, kirlendikçe yıkarsın. Bak İslâm temizliğe ne kadar dikkat ediyor? Bu hadîs-i şerîfte; “Topluluğun içine çıkarken nasıl olmamız lazımmış?” onu görüyoruz

“Ağzımız, dişimiz temiz olacak.” diyor Peygamber Efendimiz; “Soğan sarımsak yiyen camiye gelmesin.” diyor. Soğan ve sarımsak haram değil ama güzel kokmadığı için başkalarını rahatsız ediyor. “Hocam, ‘Peygamber Efendimiz soğan sarımsak yiyen camiye gelmesin.’ demiş de sigaradan bahsetmemiş, ben gelebilirim.” Ama sen bir bilsen sigara içmeyen insanın o sigara kokusundan burnunun direği nasıl kırılır. Tiryaki adam fosur fosur içe içe tepeden tırnağa tütün kokar. Yanındaki adam mahvolur. Trenle, otobüsle yolculuk yapıp eve

geldiğimde ceketimi çıkarıp asarken ceketime sinen kokudan ev halkı rahatsız olurdu.

g. Adabı Muaşeret

Demek ki İslâm âdâb-ı muaşeretinde, topluluğa saygıdan dolayı insan temiz gelecek.

خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ *Huzû zîneteküm*

*inde külli mescidin.*⁸ “Hangi mescide giderseniz gidin -sadece Kâbe’ye değil sadece Peygamber Efendimiz’in mescidine değil hangi mescide giderseniz gidin o ibadethaneler Allah’ın evi sayılır- temiz elbiseyle gidin.” İzmit valisi seni çağırrsa bir değişmek istemez misin?

“Aman hanım bizim lacivert elbiseleri, damatlıkları çıkar, şu bayramlık ayakkabıları bir siliver. Güzel çoraplar ver, temiz mendil ver.”

“Efendi, ne oldu hayrola?”

“Vali hazretleri çağırmış da, bir şey konuşacak galiba.” diye nasıl hazırlanıyorsun, nasıl

⁸ 7/A’raf, 31.

güzel giyiniyorsun. Onun için müslüman camiye gelirken böyle olacak.

Tabi bunların hepsinin arkasında İslâm'ın temizliği var. Bir de insanın insana saygı duyması, ona iyi duygular aşılması meselesi var. Muhterem kardeşlerim, buna çok dikkat edelim. Birbirimize saygı gösterelim. Biliyor musunuz, Peygamber Efendimiz; “Ev sahibinin misafire güzel giyinerek çıkması misafire ikramıdır.” diyor. Pijamayla çıkıyoruz, saç baş dağınık çıkıyoruz. Tıraşsız, hapishane kaçkını gibi çıkıyoruz. Hayır, misafire güzel elbise giyeceksin, o da bir ikram. “Buyur çikolata, buyur şeker!” dediğin gibi senin güzel bir kıyafetle çıkman da ikram. Güleç yüz göstermen de ikram. Uğurlarken onunla beraber kapıya kadar çıkmak; “Allah razı olsun, yine bekleriz. Hizmetimizde kusur varsa affedin.” demek, gönlünü almak da ikram. “Misafiri seveni Allah sever. Misafiri sevmeyene, istemeyene Allah buğz eder, gazap eder.”

Misafir kıymetli, müslüman kardeşler kıymetli. Camideki insanı memnun etmeye çalışacaksın. Eline bir tane esans şişesi al. Hem kendin sürün hem yanındaki kardeşine ikram

et, o da sevinsin, “Allah razı olsun.” desin ama güzel bir koku al! Bazıları bayağı latif oluyor, güzel oluyor, insan süründüğü zaman çok memnun oluyor. Önem vermek lazım. Dini-mizde güzel koku, taranmak, dişleri fırçalamak, temiz elbise giymek çok önemli. Bunların hepsi güzel. İslâm gösterişi pek sevmez. Bu gösteriş değil. Bu, karşıdaki insana sevgi ve saygının bir işaretidir. Onun için hepimiz inşa-allah İslâm’ın ana yapısını, fikir yapısını iyi kavrayalım. Giyimimize kuşamımıza dikkat edelim.

Adam şöyle sana bakıyor, bana bakıyor eğer bizde güzel bir tavır görmezse İslâm’a da kızıyor. Bizimle beraber İslâm’a da kızıyor. Eğer biz, İslâm’ı temsil ettiğimizi düşünerek tavrımızla halimizle güzel davransak çok iyi olur. İslâm’a karşı güzel bir tanıtım olur.

Bursa’ya ilk gittiğim senelerde hayran kaldığım bir şey olmuştu, herkese de söylemiş-tim. Yaşlı başlı, sakallı hacı amca otobüste oturuyor. Otobüs durakta duruyor, içeriye bir kadın giriyor. -Orada kadınların örtülü olma-sına da hayran kalmıştım- veya bir kız giriyor belli ki öğrenci; “Gel kızım, şuraya otur.” diye

yaşlı adam kalkıp onu oturtuyor. Bu hacı amcaya hürmet sağlam. Bu, İslâm için güzel bir tanıtım, güzel bir propaganda.

Bakın adamlar reklama, propagandaya o kadar önem veriyorlar ki mizansen hazırlıyorlar, sahneyi hazırlıyorlar, Papa bir çocuğu kucığına almışken yanağını öperken resim çekiyorlar. Neden? Papa'yı şirin gösterecek.

h. İslam'ı ve Müslümanları Kötü Göstermeye Çalışanlar

Avrupalılar müslümanları gösterirken nasıl gösteriyor biliyor musunuz?

Müslümanları bir camide namaz kılarken gösteriyor, bir de kurban kesilmiş kanları yere akarken gösteriyor.

“Müslümanlar işte böyle kan dökerler, can yakarlar.” demek istiyor. Peki, gel buraya, sen Almanya'da hiç hayvan kesmiyor musun? Sizde kasap dükkânı yok mu? Siz et yemez misiniz? Yer, yemez olur mu hiç! İnsanoğlunun yaratılışı. Hem et yer insanoğlu hem ot yer. Hem etobur hem otobur. İkisi de insanoğlunda var. Hem balık tutarız hem kuş tutarız hem kuzu yeriz, hem daha başka şeyler yeriz.

Alman da yer, Amerikalı da yer. Bu gayet normal bir şey ama müslümanı kötü gösterecek ya kurbanın kanını gösteriyor. “Zihninde ikisi yan yana gelsin.” diye ondan sonra camiyi gösteriyor. Kendi Papasını hoş ve sempatik göstermek için bir güler yüzlü pozunu çekiyor, bir çocuğu kucaklamasının resmini çekiyor, öyle gösteriyor.

İyi güzel ama Azerbaycan’daki kardeşlerimizin ezildiğine niye gık demedin? Gel bakalım buraya, şimdi yakalandın işte. O insan değil mi? İnsan ama müslüman. Onlar öldürülebilir. Onlar ezilebilir, tankların altına düşenebilir, asılabilir! Binlercesi ölse ziyarı yok! Ama İngilizler’den bir eroınman, Fransızlar’dan bir terörist, Almanlar’dan bir kışkırtıcı bölücü bir şey yapsa bütün dünya ayağa kalkar, onun kurtarılması için kanunları zorlar. Kanunları, adaleti yıkacak iş yapar.

Peygamber Efendimiz ne diyor?

“Vallahi Muhammed’in kızı Fatıma hırsızlık yapsa onu bile cezalandırırım.” diyor. İslâm’ın adalet anlayışına bak, kâfirin çifte standardına bak. Müslümanın samimiyetine bak, kâfirin ayrımcılığına bak.

Onun için gerçeği olduğu gibi görmek, gerçekleri iyi değerlendirmek lazım. Ama bizim İslâm'ı temsil ettiğimizi bilerek oyunlara da gelmememiz lazım; temiz, pak, kibar, sabırlı olmamız lazım. Kötülüğe iyilikle mukabele etmemiz, tatlı dilli olmamız, yardım sever olmamız lazım. Adam bizi görsün, bizi sevsin, İslâm'a girsin. Bizim bir doktor profesör kardeşimiz Amerika'da ihtisas yapmıştı. Hocası onun ahlâkının güzelliğinden müslüman olmaya yaklaşmış. Öyle olmalıyız. Gittiğimiz her yerde İslâm'ı güzel temsil etmeliyiz.

İşte Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfleri. Camiye gelirken yıkanacak, dişlerini fırçalayacak, ağzı kokmayacak, tertemiz olacak. Güzel kokular sürünmüş olacak, temiz ve pak olacak.

Allahu Teâlâ hazretleri İslâm'ın inceliklerini anlamayı, uygulamayı; İslâm'ı sevdirecek, güzel temsil edecek müslümanlar olmayı cümlemize nasip eylesin. Mutlu, temiz, pak, huzurlu, ahlâklı, sevimli, sevaplı, kârlı, ibadetli, taatli, nurlu, feyizli ömürler sürmemizi; huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamızı nasip eylesin.

SORULAR-CEVAPLAR

Soru: Vesveseden kurtulmam için ne yapmam lazım? Evde televizyon olmasının mahzuru var mı?

Cevap: Vesveseden kurtulmak için abdestli gezmenin faydası vardır. Abdestli gezen insanın yanına şeytan sokulamaz, vesvese veremez. Kur'an okumanın, zikrullahla meşgul olmanın faydası vardır. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm ve zikrullah mânevî kalelerdir, bu kalelere sığınan insanlara şeytanın zararı olmaz. Kur'ân-ı Kerîm'in çok âşinâsı değilse *Kulhüvallah, Kul eûzü bi-rabbi'l-felak, Kul eûzü bi-rabbi'n-nâs* sûreleri de vesveseden kurtulmak, şeytandan kurtulmak için özellikle indirilmiş koruyucu sûreler olduklarından onları okusun.

Evde televizyonun olması fiilen bugün birçok kimse için mahzur teşkil etmektedir. Çünkü içindeki programlar sabahtan akşama meşgul ediyor. İlim irfan öğrenmesine, dinini öğrenmesine büyük ölçüde mâni oluyor. Elbette televizyonun içinde faydalı şeyler de vardır. Mesela o belgesel filmler var, dünyanın muhtelif yerlerini gösteriyor. İlme ait

[yayımlar] var. Tahsil için, açık öğretim için olan yayımlar var. Demek ki televizyonun bizzat kendisinin olmasının mahzuru yok; günahlı şeyleri seyretmek mahzurlu olmuş oluyor. Onun vesvese hâsıl etmek bakımından da feyzin gitmesi bakımından da zararı olur. Günaha bakan insan bu günahın zararını çeker. Güle güle günah işleyen insan ağlaya ağlaya cezasını çeker. Bu bir kâidedir, hepinizin bildiği bir şeydir, muhterem kardeşlerim.

Soru: Acaba insanın nefsinin tam olarak hayra, güzele yönelik amellere itebileceği meta nedir? Allah'a yönelebileceği en güzel yol nasıl olmalı?

Cevap: Muhterem kardeşlerim, tabii bu hayatımızın gayesidir. Bu sorulan şey oyuncak değil, teferruat değil, hayatımızın gayesidir. Hepimiz iyi yola yönelip Allah'ın sevgisini, rızasını kazanmak istiyoruz. Hayatımızın amacı bu, çok önemli bir şeydir. Bunun için Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda ve Peygamber Efendimiz'in yolunda yürümek lazımdır. Onun dışındaki yollarda yürününce ne maddî ne mânevî hayır ve feyiz olur. Mutlaka Kur'ân-ı Kerîm'in ve Peygamber Efendimiz'in yolunda yürümek lazım.

İnsan Kur'ân-ı Kerîm yolunda yürüyünce, Peygamber Efendimiz'in yolunda yürüyünce ölse şehit olur, kalsa şehit sevapları alır, yüzlerce şehit sevabı alır. Onun için, Kur'an'ı öğreneceğiz. Peygamber Efendimiz'in hadislerini okuyacağız, öğreneceğiz, uygulayacağız.

Görüyorsunuz, Peygamber Efendimiz'in hayatın her konusuyla ilgili emirleri var. Ben mahsustan böyle çeşitli konuları ihtivâ ettiği için bu kitabı okuyorum. Karşımıza bazen şu konu geliyor, bazen bu konu geliyor; cemaat görsün... Bu hazinenin içinde her şey var. Burada her türlü gıda var; ruhun gıdası var, beden gıdası var, ailenin gıdası var, cemiyetin gıdası var, gencin gıdası var, yaşlının gıdası var... Herkese faydalı. Onun için, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda, Kur'ân-ı Kerîm'i okuyarak, tefsirini okuyarak yürümeli. Hadîs-i şerîfi okuyarak yürümeli. Ahlâkı güzelleştirmeye dikkat etmeli. Zikir ile ahlâkı güzelleştirme, tezkiye-i nefis çalışmasıyla çalışmalı ki bu [gaye] kolay elde edilen bir şey değil. Elde edildiği zaman da insanın hem dünyasını hem âhiretini mutlu eden şeydir.

Kısaca -sözümün çok olmasından dolayı belki unutulur, insanların akılları farklıdır- bu soruyu soran kardeşime söyleyeceğim; her gün Kur'ân-ı Kerîm okusun, birkaç âyet okusun ve anladığı, öğrendiği âyetleri uygulasın. Her gün birkaç hadîs-i şerîf okusun. Diyanet İşleri Başkanlığı kitabının çok bastığı ve ucuz olan bir *Riyâzü's-sâlihîn* kitabı var. Onu alsın, birer sayfa ikişer sayfa her gün okusun. Okuduğunu uygulasın, tatbik etsin. Okusun, okuduğunu tatbik etsin, uygulasın; kurtulur. Her türlü derde yavaş yavaş çareler gelecek. İlim yolunda olduğu için sevap alır, âyetleri hadisleri okudukça bilgisi artar, uyguladıkça Allah'ın kendisinden hoşnutluğu artar. Hem de gerçekleri öğrenmiş olur. En güzel yol bu.

Soru: Piyasada satılan tavukların hangileri yenir?

Cevap: Herhangi bir hayvanın yenilebilmesi için onun besmeleyle kesilmesi lazımdır. Besmeleyle kesilmezse yenmez, murdar olur. Mesela sadece domuz eti murdar değil, başka etler de murdar olur.

Neden?

Besmeleyle kesilmedi de ondan.

Biz Alman -Lufthansa- uçağına biniyoruz, gidiyoruz. Bize bir [yemek] geliyor: “Bu yemeğimizin içinde domuz eti yoktur.” [deniliyor.] Domuz eti olmaması kâfi değil. Ayrıca kesimin besmeleyle olması, İslâmî usulle olması şarttır. Yoksa murdar olur. Hayvan çayıra otlasın diye bağlanmıştı, ipliğı dolaştı, gezerken gezerken boynuna dolandı, boğuldu, hayvan öldü. Boğularak ölen hayvanın eti haram olur, murdar olur. Sahibi onu kesti, yedi, konu komşuya verdi, yedirdi. Olmaz, yiyemez, yediremez. İslâmî usul ile olmadığı zaman haram oluyor. Tavuk da böyledir, koyun da böyledir, sığır da böyledir. Onun için, İslâmî usûle uygun kesilmesinin garantisini bulmak, sağlamak lazım. Eğer bu sağlanmamışsa gözünün önünde kestirsin. Eskiden tavukçulara “Şu tavuğı beğeniyorum.” diye gidilirdi. “Şunu beğendim. Tamam, kes şunu.” Orada keser, yolardı. Evde ütölemesini vesairesini yapar, [yerdı.] Eğer ithal ise, Allah adına kesilmemişse, besmeleyle kesilmemişse, murdar ise yenmez.

Piyasada tabii lâlettâyin bir yerden almak bu tehlike ihtimali olduğundan takvâyâ uygun değildir.

Takvâ nedir?

İnsan şüpheli şeyden kaçınacak, biraz araştırarak, haram mı helal mi olduğuna dikkat edecek.

Biz de gıdamızın haram mı helal mi olduğuna dikkat edelim. Bildiğimiz yerden alalım. Tanıdığımız müesseseden alalım. Bu bir.

Eğer tavukların kesimleri hakkında bilgimiz yoksa yenir mi?

Tavukların kesimleri hiç bilinmiyorsa tabii şüpheli olmuş oluyor. Şüpheliden kaçınmak takvânın esası olmuş oluyor. Kaçınması uygun olur.

Mecburiyet varsa, mecburiyet olmuşsa?

Diyebiliriz ki bazı müesseseler umumiyetle dikkat ediliyor. Türkiye’de de mesela ben Et ve Balık Kurumu Genel müdürüyle görüşmüştüm, eski arkadaşımdı, tanıdığımız kimseydi. “Biz kasaplarımıza besmeleyle kestiririz.” diye söylüyorlardı. Türkiye’de

umumiyetle bu bilinen bir şeydir. “İnşaallah öyle iyi kesilmiştir.” diye siz besmele çekip mecbur kalmışsanız belki yiyebilirsiniz.

Ama takvâ nedir?

Şüpheliden kaçınmaktır. Kaçınırsanız, garantilisini bulmaya çalışırsanız daha iyi olur.

Size şöyle deseler: “Bak şurada iki tane köprü var. Şu tarafı yeni yapıldı. Ama bu köprüden gidersen biraz dolaşacaksın, yarım saat yolun uzayacak. Şu köprü eski köprüdür; ama mühendisler ‘Çökme ihtimali var.’ dediler. Onun için bu yeni köprüyü yaptılar. Bunun üstünden kimse geçmiyor, çökebilir, bazı yerleri çatlamış.”

Sen kamyonunu bu köprüye sürer misin?

Sürmezsin. “Ya çatlarsa... Ya çatlağından köprü yıkılırsa...” diye yarım saat dolaşmaya razı olursun, çürükten gitmezsin. İslâmî işlerde de böyle sağlam olan, çürük olmayan taraftan gitmek iyidir.

Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfte; “Her hükümdarın kutsal bir arazisi vardır.” diyor. Allahu Teâlâ hazretlerinin de kutsal sahası, “Kimse girmesin!” diye çevirmiş olduğu

saha haramlar sahasıdır. Kim bu sahaya girerse tabii Allah cezalandırır. Yanına yaklaşırsa, sürüsünü bu sahanın yanına yaklaştırırsa belki içine girme tehlikesi mevcut olur. Sürünü hududa yakın sürersen karşı taraftaki Bulgar askeri, Yunan askeri belki kurşun atar. En iyisi hududa bile yaklaşmamaktır.

Buna dikkat etmeye gayret edin.

Soru: Eğer askerde isek ve haftada bir böyle bir yemek çıkıyorsa ne yapmamız lazım?

Cevap: İlk önce mutfaktaki insanlara gidip bunun nasıl olduğunu, nereden geldiğini, ne yolla yapıldığını sorarsınız. Müspet bilgi olursa yersiniz. Menfî bilgi olursa o yemeği yemezsiniz. Kesilmiyor, aldırılmıyor, ithal, şunu bunu olabilir. Bilginize göre hareket edersiniz.

Soru: Taklit midir yoksa taktik midir? Bazı din görevlileri ve TRT’de Mevlid uyutmalarında yapılan dualarda bazı kuvvetlere dualar yapıp bize de “âmîn” dedirtiyorlar. Dolayısıyla yapılan ibadetimiz küfür olmuyor mu?

Cevap: Bir kere ibadet küfür olmaz. İbadet ibadettir de insanın niyetiyle olduğu için... O orada çok güzel şeyler söylüyor da

birkaç tane de belki onun hoşuna gitmeyen şey söylüyor. Küfür olmaz. Eğer yanlış bir şey varsa o yanlış şeye tabii iştirak etmeyebilir.

“Bazı kuvvetlere dua yapılıyor” diye kastettiği eğer askerî kuvvetler filansa...

Muhterem kardeşlerim!

Ben kendim şu soru hakkında cevap verirken kendimden misal vereceğim, beni affedin. Ben yedek subaylığa giderken evimden şöyle bir vakitte çıktım. Akşam yemeğini yiyip geç gitmedim. “Bir saat önce asker ocağına gideyim de sevabım daha çok olsun!” diye, muhterem kardeşlerim! Yemeği beklemedim, aç karına gittim. “Orada aç durayım ama bir saat önce orada olayım!” diye gittim. Asker ocağı bereketlidir. Mübarek bir ocaktır. Bunu böyle kesin olarak bilin. Askerlik, asker ocağı mübarek bir [yerdir.] Ben bunu herhangi bir kimseye yağ çekmek için de söylemiyorum. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

“İki göze cehennem ateşi değmeyecek. Bir, hudutlarda düşman gelmesin diye bekleyen bekçinin gözüne cehennem ateşi

değmeyecek, cennete gidecek. İki, Allah korkusundan tenhalarda zikredip ağlayan insanın gözüne cehennem ateşi değmeyecek, cehenneme düşmeyecek.”

Onun için, nöbet tutmak sevaptır. Cihat etmek sevaptır. Müslümanları korumak sevaptır. Müslümanların hududun gerisinde rahat rahat ibadet etmesini sağlayacak bir hizmette olmak sevaptır. Bu askerlik mesleği de aynı şekilde sevaptır. Meslekte bir kusur yok. Meslek cihat mesleğidir, sevaptır.

Ama içlerindeki yöneticilerin, birtakım kişilerin kendi zihniyetlerinde eksiklikler, kusurluklar olabilir.

Allah ıslah etsin.

Ocak güzeldir. Camiye gelen insanların bazılarında bazı kusurlar var. Cami güzeldir, camide bir kusur yoktur. Ben öyle kardeşler bilirim ki “Başkasının nöbetini ben tutuvereyim!” diye isteyerek alıyorlardı. Enayi mi?

Değil! Nöbet tutmanın sevabı çok olduğundan yapıyor.

Ben bir kardeşimizi hatırlıyorum, Kıbrıs’a giderken mektup yazmış. “Birçok kimsenin

özleyip de elde edemediği bir kısmet benim elime geçti, şehit olmaya gidiyorum!” diyor mektubunda... “Ben şehit olacağım, arkamdan çocuklarıma şöyle bakın, hanımına böyle bakın...” diye vasiyet ederek gidiyor.

Asker ocağı mübarek bir ocaktır.

Allah askerlerimizi ıslah etsin. Komutanlarımızı ıslah etsin. Yanlış yolda olanlarımızı ıslah etsin. İmanında kusur olanlara hidayet eylesin. Yanlış yolda olanları doğru yola çeksin.

Ocak güzeldir. Ama komutanın birisi şöyle kötüymüş, dinsizmiş, küfürbazmış, ayyaşmış, zinacıymış, kumarbazmış... Şahsen kendisi [öyle olabilir.] Her yerde var; mektepte de var, üniversitede de var, piyasada da var, devlet dairelerinde de var, mahallede de var. Hatta ailelerde bile var. Öyle aileler oluyor ki beş parmağın beşi bir olmuyor, birisi öyle birisi öyle olabiliyor.

Çok dua edeceğiz. Cahillik yaygınlaştı. Küfür evlerin içine girdi, insanların kalplerine bile zarar verecek hâle geldi. Çok çalışacağız. Gözümüzü açacağız. Eğriye eğri, doğruya

doğru... Tabii kötü insana da yağ çekmek, taviz vermek İslâm'da yoktur. Doğruyu söylemek her yerde lazım geliyor. Hatalı gördüğümüz şeyleri söyleyeceğiz.

Asker veya memur veya müdür veya bakan veya reisicumhur veya başkası dokunulmaz değildir. Onlara da Ümmet-i Muhammed'in nasihat etmesi lazım. Hakkı söylemesi lazım. Mektup yazması lazım. Akrabasıysa ziyaret etmesi lazım. "Bak bu hususta gerçekler şudur." demesi lazım.

Müslüman mütedeyyin kardeşlerimiz bir şehirde güzel bir sergi açmışlar. Karşı taraftan bir grup gelmiş, onların aleyhinde bir sürü bağışmış, çağırılmış... Cahil. Yaygın cahillik var. Kendilerini doğru yolda sanıyorlar. Halbuki asıl yanlış yolda olanlar kendileri. Başörtülüye kızıyorlar, halbuki baş açmak günah. Böyle yanlışlıklar var. Tabii yanlış bile bile desteklemek de İslâm'da yoktur. Hakkı dobra dobra söylemek lazım. Cahillik yaygın olduğundan cahillere de gerçekleri güzel güzel, yumuşak yumuşak tebliğ etmek gerekiyor.

Soru: Bir alim "Zaman tarikat değil belki hakikat zamanıdır." diyormuş. Ama

günümüzde birçoklarımız tarikat ehli olmuşlar. Kendilerinden başkasını da müslüman görmeyenler mevcut. Kılık kıyafetle mi, sakal bıyıkla mı bu din kâimdir ki sakalsıza selam bile vermiyorlar.

Cevap: “Zaman tarikat zamanı değil.” diyen kişiyi ben tanıyorum, bildiğim bir kimse. Mübarek bir zâttı, Allah rahmet eylesin. Bizim Hocamız’a -Mehmed Zahid Hocamız- Zeyrek camiinde imamken gelmiş. Hocamız *rahmetullâhi aleyh* bizzat kendisi anlattı. “Ben Nakş-bendî *Evrâd-ı Şerîfesi*’ni okuyorum. Gümüshaneli Ahmed Ziyâeddîn Efendi hazretlerine muhabbetim vardır, hocamdır, üstâdımdır.” demiş. Yani kendisi hem zikir ve evrâdı okuduğunu hem de tarikat büyüklerinden bazı çok meşhur olan alimlere bağlılığının, sevgisinin olduğunu söylemiş. Samsun’da Mustafa Efendi diye bir kardeşimiz var, kendisinin -yani bu alimin- de intisablı olduğunu söylemişti.

“Zaman tarikat zamanı değil, hakikat zamanı” sözü [ne demek?]

Tarikat zaten hakikate götüren bir yoldur. Tarikat zaten sonunda insanı marifetullahı erdirir, hakikate ulaştırır. O bakımdan arasında

bir fark yoktur. Fakat tarikat erbâbı bu zamanda [nasıl?]

Tabii gerçek mutasavvıflar, gerçek alimler [farklı...] Nerede Yunus Emre, nerede Mevlana Celâleddîn-i Rûmî, nerede Eşrefoğlu Rûmî, nerede Hacı Bayrâm-ı Velî, nerede İbrahim Hakkı-i Erzurûmî... Onlar alim kimselerdi, âbid kimselerdi, fâzıl kimlelerdi, kâmil kimselerdi... Bu devirde de vardır. Ama bu devirde de o devirde de o seviyede olmayan insanlar da vardır.

Yalnız her ne olursa olsun insanın nefsinin terbiye etmesi Kur'an'da emrediliyor. Onun için mecbur. Marifetullahı öğrenmesi dinimizin emridir, Kur'an'ın, imanın asıl şartıdır. İhsan makamına ulaşmak en önemli şeydir. O bakımdan, hiçbir zaman insanlar nefis terbiyesinden, marifetullahı tahsil etmekten, güzel ahlâkı elde etmekten, tasfiye-i bâtından, tezkîye-i nefisten ve tehzîb-i ahlâktan uzak olmayacaklarından her zaman için, herkes için bu şeyler lazımdır. Binâenaleyh, öyle bir ayrıma lüzum yok.

Ama alimler çeşit çeşit usullerle İslâm'a hizmet etmeyi denemişler. Kimisi; “Şu

metotla hizmet edelim, bu daha önemli.” demiş. Kimisi; “Hayır, şu metotla hizmet edelim, şu daha iyidir.” demiş. Ben o metotları biliyorum. Eskiden de böyle çeşitleri vardı. Bu zamanda da halkımız İslâm’a girsin diye çeşit çeşit metotlar uygulanmıştır. Herkes kendi metodunu uygulamış, talebelerini yetiştirmiştir. Talebeleri içinden iyi kimseler çıkmışlardır, güzel hizmetler olmuştur. Fikir farkları olabiliyor. Ama nefis terbiyesi mutlaka, her zaman lazım.

“Günümüzde birçokları tarikat ehli olmuşlar ama kendilerinden başkasını müslüman görmüyor.”

Bu doğru değil. Yani iyi bir şey değil. Kendisinden başkasını müslüman görmemek doğru bir şey değil. Hatta iyi Müslümanlık, kendisini en aşağı, âciz nâçiz bilip karşısındakine hüsnüzan etmeyi gerektirir. İyi Müslümanlık budur. Böyle bir kimse varsa bu bütün erbâb-ı tarikatın hâli değildir, cahil bir iki kişinin hâlidir. Erbâb-ı tarikat mütevâzı insanlardır. Yunus Emre’yi biliyorsunuz. Ne diyor?

Dövene elsiz gerek

Sövene dilsiz gerek

Derviş gönülsüz gerek

diyor.

Gönülsüz ne demek?

“Mütevâzı.”

Yani gerçekleri bu durumda değildir. Kötü misalleri bahis konusu etmeyelim. Her yerde kötü misal vardır. Kötü misalleri bahis konusu edersek iş bitmez. Camideki kötü misalleri ele alıp onu anlatacağımıza; “Vay falanca adam şöyle, filanca adam böyle... Filanca cemaatten filanca şöyle yapmış, falanca filan böyle yapmış...” diyecek yerde güzel şeyleri anlatalım, teşvik edelim. Camiye gölge düşürmeyelim. Mesela birisi diyor ki;

“Niye camiye gelmiyorsunuz?”

“Camide pabuç çalınıyor, ondan gelmiyorum.”

Pabucu çalınan camideki cemaat, hırsız caminin cemaatinden değil ki! Hem cemaatin pabucu çalınıyor hem de camiye iftira oluyor. Bunlar doğru değil.

Güzel şeyleri söyleyerek oyuna gelmeye-
lim. Camiyle hırsızlık [suçunu] yan yana getir-
meyelim. Nasıl Papa'yı bir çocuğun elini öper-
ken resmini çekiyor, bu bir taktiktir diye. Kötü
şeyleri [yazmayalım.] Nefsi terbiye etmek gü-
zel şeydir. Allah'ı zikretmek çok sevaplı bir
şeydir. Bunları kötü imajlarla yan yana getir-
mek, böyle düşünmek insanın kendisinin de
zihninde bir kusurdur. Böyle olmak doğru de-
ğil. O bakımdan bu tarzda düşünmesi uygun
değil. Bu kardeşimizin de böyle düşünmesi uy-
gun değil.

Bu misallerdeki kişilerin de kendisini tam
müslüman sanıp başkasına selam vermemesi,
o da uygun değil. Bu kardeşimizin bakış açısı
da tenkide uğrayacak bir tarzda. Hem birin-
cide hem ikinci sorusunda kendisinde bir [ga-
riplik] var.

“Kılık kıyafetle mi, sakal bıyıkla mı bu din
kâimdir ki sakalsıza selam bile vermiyorlar.”

Sakalsıza da selam verilir. Bildiğine de se-
lam verilir, bilmediğine de selam verilir. İslâm
kılık ve kıyafetle değildir. Hatta tasavvuf
erbâbından birisinin güzel bir şiiri var:

Dervişlik olaydı taç ile hırka

Alırdık biz dahi otuza kırka

“Bu sarıkla cübbeyle olacak bir şey değildir, gönül terbiyesiyle olacak.” diye onlar da söylemişler, bu kardeşimiz gibi...

Esas olan şekil değildir, özdür. O bakımdan kimseyi hor görmemek esastır.

Demek ki bu kardeşimiz bazı cahil kimselemlerle karşılaşmış, onlara kızmış. Öyle anlaşılıyor. Onları tenkit ediyor. Tenkitleri haklı. Tenkit ettiği kimseler kusurlu. Fakat kendisi de hep menfî şeyleri dile getirmek dolayısıyla yanlış bir [durumda.] Bu soruyu soran kardeşimiz de kendisine dikkat etsin.

Soru: İmansızlık ve hayasızlık almış yürümüş, kişiler zikirle vakit geçiriyorlar. Hani emr-i bi'l-mâruf? Bilmiyorsan malınla canınla neden bu yolda fedakârlıkta bulunmazsın?

Cevap: İmansızlık ve hayasızlık almış yürümüşse tabii onunla emr-i mâruf yapılacak, nehy-i münker yapılacak bir mücadele gerekiyor. Yalnız emr-i mâruf nehy-i münker yapmak için kadro lazım. Kadronun da emr-i mâruf nehy-i münkerin de şartı vardır. Açın mesela

Tenbihü'l-gâfilîn kitabını; “Kimler emr-i mâruf nehy-i münker yapabilir?” diye [açıklıyor.] Cahil emr-i mâruf nehy-i münker yaparsa kaş yapayım derken göz çıkartır, gönül yıkar, insanları küstürür. Onun için emr-i mâruf nehy-i münkerin birtakım şartları vardır. O şartlara sahip olmadan insan emr-i mâruf yapamaz. O zaman kaçirtır, herkesi küstürtür, darıltır. Nitekim kendisi de misal vermiş, bazı kimselerin tavırlarından rahatsız olmuş. Demek ki ham oldu mu insan faydalı olamıyor. Binâenaleyh, olgunlaşmak esastır. Dinimizin esası budur. İnsan olgunlaşacak. Olgunlaşma da bir olgunluk eğitiminden geçerek olur. Binâenaleyh, o olgunluk eğitiminin bir parçası olan zikri de küçük görmek yanlıştır. İnsan bir müddet zikirle meşgul olur, halvetlere girer, kemalâtı elde eder. Ondan sonra öbür tarafta mürşid-i kâmil olur.

Eşrefoğlu Rûmî buradan kalkmış, Hama şehrine gitmiş, Suriye'ye... Orada Sâdeddîn-i Hamevî hazretlerinden üç erbain çıkartmış. Yani kırkar gün, kırkar gün, kırkar gün, 120 gün, üç ay tenhalarda [halvet] yapmış. Ama ondan sonra Eşrefoğlu Rûmî olmuş, büyük alim

olmuş, büyük şeyh olmuş, büyük evliyâdan olmuş. Demek ki bir olgunluk [eğitimi] takip etmeden olmaz.

Ayrıca zikrullahı Allah emrediyor. Allah'ın emrettiği bir fiili küçük görmek doğru değildir. "Allah'ın ismini zikredin. Çok zikredin." diye emrediyor. Kusur Allah'ı zikretmesinde değildir. Müslümanların vazifeleri çoktur. Çok vazifelerden bir tanesini yapar da ötekileri yapmazsa insan zaten kusurlu olur. Mesela namaz. Bir adam namaz kılsa, bir vazife namaz; oruç tutmasa, zekât vermese, hacca gitmese bu adamı methedebilir miyiz?

Edemeyiz. Çünkü müslümanların vazifeleri çok. Namaz da kılacak, oruç da tutacak, hacca da gidecek, zikirle de meşgul olacak, tüm vazifeleri yapacak; yarım yaparsa yarım insan olur diye... Onun için, "Bir kimse zikirle vakit geçiriyor da ötekini yapmıyor!" gibi bir tenkit iyi bir tenkit değil.

Zaten bu zikirle meşgul olan insanların çoğu emr-i mârufu nehy-i münkeri yapıyor, İslâm'a hizmeti yapıyor ve parasını verip de hayrı hasenâtı yapan ekseriyâ bunlardır. Bir envanter çıkartın, inceleyin; ekseriyâ olgun

müslümanlar zikirle meşgul olanlardır. Haberiniz olsun. Hacca gidenler, hayır yapanlar, cihat edenler, Allah yolunda malını verenler hep onlardır.

Biz de erbâb-ı zikiriz, elhamdülillah. Emri mâruf da yapıyoruz, nehy-i münker de yapıyoruz. Müşahhas bir misal olsun diye kendimizi de ortaya koyalım da mesele iyice anlaşılsın.

Soru: Cami cemaatine; “Gel kardeşim, şurada Es’ad Hoca var, gidelim, dinleyelim, bakalım neler öğreniriz...” diyorum, “İşim var, gelemem. Bizim din adamlarımıza ne olmuş... Cami var, TRT var, Mevlid okuyorlar, dualar ediyorum... 163. madde kalkmasın, Ayasofya açılmasın.” diyor. Ortalık bunlarla dolu.

Cevap: Yaygın bir cehaletin, cehaletle dolu devirlerin sonunda tabii tarla ekilmezse, sürülmezse, ayıklanmazsa diken doldu... Uzun zamanlar din eğitimi yapılmadı. Mektepler açıldı, şimdi ilim irfan erbâbı yavaş yavaş yetişmeye başladı. O söyleyen kimsenin “Bizim din adamlarımıza ne olmuş?” dediği, biz de o din adamlarınız. Onları da biz yetiştirdik. Ben İlahiyat fakültesinde profesörüm. TRT’yi

idare eden şahıslardan çoğu da benim talebemdir. Bugün Diyanet'in başındaki adam da benim talebemdir. Geçtiğimiz Diyanet İşleri reislerinden iki tanesi üç tanesi de kaderin sevkiyle bizim önümüzden geçti, imtihan ettik, talebemiz oldu. Çoğu talebemizdir. Demek ki "bizim din adamları" dediği aslında benim, bizim din adamlarımız. Böyle iki türlü üç türlü ayrım yapmasına lüzum yok.

TRT'de bir din eğitimi var; ama yeterli değil. İnsan "Sabahleyin kahvaltı ettim." diye öğle yemeğinden geri kalıyor mu? İkinci yemeğinden, akşam yemeğinden geri kalıyor mu?

Kalmıyor.

Binâenaleyh, TRT'de haftada bir beş dakikalık dinî konuşma var; yetmez! Camideki konuşmalar; yetmez! İmam-Hatip okulları; yetmez! Bu din eğitimi, din öğretimi uzun iş tir, hayat boyu devam eden bir iş tir. Bu eğitimle insanlar yoğrulacak, iyi insan olacak. Öyle küçücük dozajlarla, azıcık koklamalarla, kokusunu uzaktan koklattırmakla insan [eğitimli] olmaz. O bakımdan, çok çalışılması gerekiyor. Yeterli değil. O kardeşimizin camiye gelmesi lazım. TRT'yi de dinlesin, evinde de

çalışsın. Onlar da yetmez, ayrıca ilmini arttırmak için başka kurslara da gitsin. Arapça da öğrensin. Tefsir kitapları da okusun. Hadis kitapları da okusun ki epeyce [bilgisiz] olduğu anlaşılıyor.

163'ün kalkması hepimizin arzusudur. Çünkü dinin ahkâmını uygulansın diye söylemek suç telakkî ediliyor. Bunun için cemiyet kurmak suç telakkî ediliyor. Müslümanın kafa yapısına ters. “Bu bir antidemokratik durumdur, vicdan hürriyetine karşıdır.” diye çeşitli konuşmalar yapılıyor. Onun için kaldırılmasını temenni ediyoruz. Camide insan bir hoca efendi hutbede “Faiz haramdır.” dedi diye hapsi boylayabiliyor. Faizin haram olduğunu Kur’ân-ı Kerîm söylemiş. “İslâm’da içki içilmez. Devlet içki üretmesin.” dediği zaman; “Vay sen devletin müesseses, kurulu nizamını dinî esaslara uydurmaya çalışıyorsun!” diye hapse gidiyor. Bu bir haksızlık oluyor. Çünkü Kur’an söylemiş, ben söylememişim ki... Kur’an’ın sözünü nakleden hoca hapse gidiyor diye, bu bir haksızlıktır diye kaldırılmasını istiyor. Binâenaleyh, onun kaldırılmasını isteyecek.

Ayasofya da Fatih Sultan Mehmed'in cami yaptığı bir müessesedir, camidir. Vakfederken “Burası cami olarak kullanılsın.” diye emretmiş. Onun vakfiyesine uymamak gúnahtır. Uyulması lazım. Ben malımı mülkümü tahsis edeceğim, ondan sonra “Ben öldükten sonra bu mallar şu hayırda kullanılsın.” diyeceğim, kullanılmayacak. Gúnahtır bu! Vakfeden kim-
senin şartına uymamak gúnahtır. Onun için, biz hepsini istiyoruz.

İstemek de mi yasak? Gúzel şeyleri temenni etmek de mi yasak? “Zulüm kalksın, haksızlık kalksın, kanunlar daha âdil olsun demek de mi yasak?

Bu zaten gazetelerde denilip duruyor.

Demek ki o kardeşimiz çok cahilmiş. Demek ki TRT'den haftada beş dakikalık öğrendiği dinî bilgi doğru düzgün dinî bir vicdanının oluşmasına bile yetmemiş olduğu anlaşılıyor. O kardeşimizin çok daha [bilgilere] muhtaç olduğu anlaşılıyor.

Allah ıslah etsin.

Bu durumlar yaygın. Ama çok güzel gelişmeler de var. Sizler de bizler de çok söyleyip çalıştıkça, gayret ettikçe düzelecek inşaallah.

Soru: Kocasını üç yıldır kaybolan, kendisine bakılamayan bir kadının mahkeme kararıyla boşansa boş olur mu?

Cevap: Olmaz. Bizim Hanefî fıkhında bekleme müddeti 100 seneden fazladır. Yani “yok” demektir. Çünkü üç sene Almanya’ya gitmiştir, Avustralya’ya gitmiştir, dördüncü sene kalkar gelir adam. Gelsin veya gelmesin, [boşanamaz.] Gâib yani kaybolmuş olan insanın bekleme müddeti çok uzun yıldır. Onun için [boşanamaz,] şer’an doğru olan bir durum değildir. Eski İstanbul Müftüsü Fikri Yavuz’un *Muamelatlı İslâm Fıkhı ve Hukuku* kitabında bahis vardır, onu okusun.

Soru: Bir kardeşimiz benim özel işimle ilgilenmiş, esef etmiş. “Niçin genç yaşta emekli oldunuz? Hocalık da daha yararlı değil miydiniz?” diye soruyor.

Cevap: Ben üniversitede profesördüm, niye emekli oldum diye esef ediyor. “Orada çalışsaydın ya...” diye.

Ben üniversitede çalıştığım zaman 200 tane talebeye ders veriyordum. Ama şimdi haftanın her günü bir başka şehre gidiyorum. Orada 3 bin kişiye, 5 bin kişiye ders veriyorum. Dört tane dergi çıkartıyorum. İnşallah devam eder, daha da artar. Onları pek çok kimse okuyor. Kitaplar çıkıyor. Başka çalışmalar oluyor. Yani serbest olmak mecburiyetindeydim. Yurt dışına gittim. İşçi kardeşlerimiz Almanya'dan çağırıyorlar. Avustralya'dan çağırıyorlar. Üniversitedeyken gidilmiyor. Hacca gideceksin, gidemiyorsun. Yurt dışında hizmet yapacaksın, her yerden çağırıyorlar, oralara gitme imkânımız oluyor. O bakımdan emekli oldum. Çok memnunum. Hürriyetimi elde ettim. Rahat rahat daha güzel hizmet ediyorum. Zaman zaman radyodan, televizyondan yayınlar da olabilir. O bakımdan hürriyetimi elde ettim, iyi oldu.

Soru: İslâm bankacılığı câiz midir? Banka yetkilileri “Kâr payı dağıtıyoruz.” [diyorlar.] İslâm'ın [bu bankalar hakkında] hükmü nedir? Bu bankalardan kredi alınır mı?

Cevap: Kâr payı dağıtan insanlarla kâr ortaklığı yapılabilir. Faiz haramdır. Kâr ve zarara

iştirak normaldir. O bakımdan o muamelelerin bir mahzuru yoktur. Kurulan müesseseler de kanunî müesseseler.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN

7 Recep 1410 / 03.02.1990

Seka Camii/ İzmit

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

